

ВЕНЧУРНЕ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

THE VENTURE FINANCING OF INNOVATIVE ACTIVITY IN AGRARIAN SECTOR

Катерина ЧУЖМИР,
Миколаївський державний
аграрний університет

Kateryna CHUZHMYR,
Mykolayiv State
Agrarian University

На сьогодні в Україні виник ряд перешкод на шляху становлення інноваційної моделі розвитку підприємств аграрного сектора. Але серед багатьох чинників на перший план виходять питання пошуку нових альтернативних джерел фінансування інвестиційно-інноваційних процесів, тому актуальність обраної теми дослідження важко заперечити. Метою написання статті є обґрунтування рекомендацій щодо вдосконалення функціонування венчурних фондів в Україні та активізації їх участі у фінансовому забезпеченні інноваційної діяльності аграрних підприємств.

Проблеми становлення й перспективи розвитку венчурних фондів в Україні знаходяться в центрі уваги науковців. Теоретичні засади венчурного фінансування інноваційної діяльності знайшли своє відображення в наукових працях багатьох вітчизняних учених. Однак дотепер переважає фрагментарний та вибіркового підходу щодо висвітлення окремих аспектів венчурного бізнесу. Натомість особливої уваги потребують питання створення сприятливих умов для повноцінного функціонування венчурних фондів, які можуть бути доступним альтернативним джерелом формування інвестиційних ресурсів в інноваційній діяльності.

Аграрний сектор є однією з найважливіших складових загальнонаціональної економічної системи України, його функція – оптимальне задоволення потреб країни якісними, економічно й фізично доступними продуктами харчування та сировиною при переважному продовольчому самозабезпеченні держави з корективами на участь у глобалізаційних процесах. Рівень інвестиційної активності в аграрному секторі безпосередньо залежить від стану економіки в державі, функціонування фінансово-кредитної системи, прибуткової діяльності підприємств, дохідної політики бюджетів усіх рівнів та доходів населення. Інвестиції в першу чергу спрямовуються до підприємств, за рахунок яких можна в короткий термін одержати значний економічний ефект при невисокому ступені ризику для інвесторів.

Характерною рисою сучасного економічного простору України є утворення багатоступінчастої моделі інвестиційної діяльності. Одним із ключових елементів цієї моделі є розвиток венчурного інвестування. Сутність венчурного фінансування зводиться до наступного: сприяти зростанню конкретного бізнесу шляхом надання певних коштів в обмін на пакет акцій компанії. Венчурний капіталіст є посередником між інвесторами та підприємцями, він не вкладає власні кошти в акції компанії. Це є принциповою особливістю цього типу інвестування. Метою венчурного капіталу є одержання високого доходу від інвестицій, незважаючи на ризики. Зростання капіталу в 10 разів за 5-7 років – нормально очікуваний результат європейського чи американського венчурного фонду. Відповідно до західних стандартів венчурне інвестування (або інвестування ризикового капіталу) є різновидом прямих інвестицій, а венчурні фонди, що є джерелом для венчурного капіталу, у класичному розумінні фінансуються з пенсійних і страхових фондів [1; 2]. По суті, це залучення капіталу на кілька років у компанії, що мають шанси швидкого зростання, як правило, у малі й середні під-

приємства. З цього випливає й головне призначення венчурного інвестування – надання обігових коштів для невеликих рентабельних фірм. Дослідження показують, що компанії з венчурною підтримкою більш підготовлені до засвоєння інновацій, швидше розвиваються і створюють більше робочих місць, ніж великі компанії. Сам термін «венчурний бізнес» уже протягом кількох років зустрічається в ряді законодавчих актів України, проте досі не визначено суті, функцій, принципів діяльності саме венчурних фондів і венчурних фірм [3]. Сьогодні в Україні зареєстровано 636 венчурних фондів, усі вони створені за рахунок іноземного капіталу, проте займаються фінансуванням переважно традиційних проектів або невеликих продуктових інновацій. Це свідчить про відсутність стимулів у них вкладати кошти в інноваційні проекти за високого рівня ризику.

Виділимо певні негативні моменти, які гальмують формування ефективного ринку венчурних інвестицій:

1. Присутність на ринку венчурного інвестування обмеженої кількості так званих якісних проектів. Індикатором рівня та якості проекту в цьому випадку є наявність цілого ряду показників. Серед основних: наявність сильної управлінської команди; розроблений бізнес-план на 3-5 років; наявність стратегічного бачення розвитку компанії на 5-10 років; розуміння перспектив розвитку технології, що лежить в основі бізнесу; захищеність інтелектуальної власності, наявність патентів українських (міжнародних); пропрацьованість маркетингової стратегії; наявність зрозумілої стратегії виходу для інвестора.

2. На ринку працює велика кількість невеликих компаній, що зуміли комерціалізувати свої наукові ідеї. Як правило, це високомобільні колективи, що складаються з декількох розроблювачів. Однак у таких компаній яскраво виражений тактичний підхід до ведення й розвитку бізнесу, незважаючи на дуже серйозну й унікальну науково-технічну компетенцію.

3. На ринку поки що мало професіоналів, які знають українську специфіку, вміють налагодити стабільний потік проектів, мають досвід роботи в період ранньої стадії розвитку проектів.

4. В Україні ще слабкий інститут захисту інтелектуальної власності. На жаль, українські патенти не можуть серйозно захистити інтереси інвестора на міжнародному ринку й забезпечити високий рівень захисту, особливо якщо виникають спірні ситуації й мова йде про незаконне використання інтелектуальної власності. Фактично, це дуже серйозна перешкода на шляху розвитку венчурної високотехнологічної індустрії.

Нагально необхідний перехід на інноваційну модель розвитку аграрного сектора означає насамперед пошук нових джерел фінансування для активізації інноваційної діяльності підприємств. Венчурний капітал є тим органічно необхідним елементом сукупного господарського механізму, що дозволяє реалізовувати нововведення на найбільш критичних етапах їхнього освоєння й комерціалізації, тобто там, де інші механізми не спрацьовують. Як засвідчив аналіз закордонного досвіду, венчурне

Розглянуто питання венчурного фінансування інноваційної діяльності підприємств аграрного сектора. Запропоновано формування сприятливих умов для повноцінного функціонування венчурних фондів з метою забезпечення потреб фінансування інноваційного розвитку аграрних підприємств.

The issue of venture financing of agrarian enterprises' innovative activity is considered. It is offered the favourable conditions' formation for venture funds' valuable functioning with the purpose of satisfaction the financing needs of agrarian enterprises' innovative development.

інвестування не може компенсувати недостачу коштів з інших джерел для розвитку науково-технічної сфери. Воно корисне у своїй конкретній «ніші» розвитку інноваційної активності господарських систем. Недарма питома вага венчурного капіталу в загальному обсязі інвестованих коштів у багатьох країнах не перевищує кількох відсотків (крім США та Великобританії). Виникнення й активний розвиток сучасного венчурного бізнесу в ряді країн (у США, країнах Європи) стали можливими насамперед завдяки затребуваності високоризикового капіталу з боку малих і середніх інноваційних виробничо-технологічних компаній, що зуміли створити високий комерційний потенціал наукових розробок [4].

У світовій практиці основними факторами, що сприяють розвитку венчурної індустрії, є:

- наявність науково-освітньої бази – потужного дослідницького сектора, розвиненість наукових шкіл, які здійснюють безперервний цикл досліджень;
- зрілість фінансового ринку – розвиненість фінансових інститутів і ринків;
- страхового й пенсійного секторів, наявність фондового ринку;
- політична й макроекономічна стабільність, стабільне економічне зростання;
- стабільний попит з боку державного й приватного секторів на наукові дослідження й розробки;
- наявність вільних і «довгих» грошей в економіці [5].

З огляду на нинішню ситуацію більшість перерахованих вище умов в Україні в тому чи іншому ступені присутні. У країні триває економічне зростання, підприємства починають вкладати кошти в нові проекти й можуть дозволити собі значні бюджети розвитку.

Формування повноцінного ринку венчурного фінансування інноваційних процесів в Україні дозволить, на нашу думку, запустити такі механізми:

- залучення значного обсягу приватного капіталу в науково-технічну сферу, перевищення якого над державними інвестиціями може досягати сотень раз;
- формування ефективної системи залучення в господарський обіг інтелектуальної власності та інших результатів інтелектуальної діяльності;
- здійснення модернізації вітчизняного аграрного сектора зі створенням нових виробництв, що базуються на високих технологіях;
- забезпечення умов для раціонального використання основних фондів багатьох підприємств;

□ організація нових спеціалізованих і високоризикових ринків цінних паперів малих високотехнологічних компаній;

□ зменшення безробіття й вирішення завдяки цьому гострих соціально-економічних проблем.

Модель розвитку інвестиційної діяльності, побудована на венчурному бізнесі як окремому виді підприємництва, є необхідною для успішного розвитку економіки України та поступу всього суспільства. Однак вона вимагає багатьох передумов, зокрема законодавчого врегулювання венчурного бізнесу, наявності певної кількості інвесторів з достатнім обсягом капіталу, які зможуть стати суб'єктами венчурної діяльності.

Учасники ринку вважають венчурні фонди локомотивом інвестиційного бізнесу, який пов'язує реальний сектор вітчизняної економіки з фінансовим ринком. На сьогодні у сфері венчурного інвестування спостерігається перехід кількісних змін у якісні. Ураховуючи це, необхідно провести структуризацію та систематизацію венчурного бізнесу, здійснити розподіл фондів за напрямками діяльності (фінансують будівництво; працюють з облігаційними позиками; здійснюють інвестування в розвиток нових технологій), а також ширше висвітлювати результати їх роботи.

ВИСНОВКИ

Для підвищення ефективності інноваційної діяльності підприємств аграрного сектора необхідна державна підтримка в організації діяльності венчурних фондів, яка повинна передбачати систему виявлення й комерціалізації інноваційного ресурсу. Тобто необхідно створювати систему венчурного фінансування в цілому, яка стала б складовою господарського механізму й розвивалася б відповідно до потреб аграрного виробництва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Електронний ресурс <http://www.ineko-invest.com.ua>.
2. Електронний ресурс <http://www.innovations.com.ua>.
3. Ковалишин П.В. Ринок венчурного інвестування переробних підприємств промислової сфери: проблеми та перспективи / П.В.Ковалишин. – Херсон: Айлант, 2010. – 344 с.
4. Електронний ресурс <http://www.in.gov.ua>.
5. Електронний ресурс <http://www.venture-nvf.ru>.

ШАНОВНІ АВТОРИ!

Англomовні публікації за кордоном. ISSN 2076-6998

Запрошуємо українських авторів – науковців до публікацій в англomовному журналі «Наука та інновації»

Національної академії наук Азербайджана.

Редакція журналу «Економіст»

допоможе Вам з оформленням статей згідно з вимогами наших колег з Азербайджану.

Тел. 067-466-9490, 044-332-4109

ukreconomist@ukr.net

